

Utdanningsdirektoratet
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO

Vår ref:
21/00283-2

Saksbehandler:
Kjersti Botnan Larsen

Dato:
9. mars 2021

Barneombudets innspill til smittevern og trafikklysmodellen

Barneombudet viser til e-post 5.mars 2020 fra Utdanningsdirektoratet med invitasjon til å komme med skriftlig innspill til endringer i trafikklysmodellen for barnehager og skoler. Barneombudet er positiv til trafikklysmodellen og mener denne er viktig for å sikre elevenes rett til utdanning i samsvar med Grunnloven § 109, barnekonvensjonen og opplæringsloven med forskrifter. Vi er opptatt av at det ikke må gjøres endringer i trafikklysmodellen på nasjonalt nivå uten at konsekvensene for barn og unges rettigheter er grundig vurdert.

Statens plikt til å oppfylle, respektere og beskytte barns menneskerettigheter gjelder også for arbeidet med å justere trafikklysmodellen, fordi den i praksis avgjør hvordan rettighetene oppfylles. At opplæringen gis på skolen er viktig både faglig og sosialt for elevene, og økt hjemmeopplæring har i økende grad negative konsekvenser for elevene. Barneombudet vil understreke at endringer i trafikklysmodellen må vurderes opp mot om de vil ha negative eller positive konsekvenser for elevenes rett til utdanning. De negative konsekvensene må veies opp mot de positive. Endringer i trafikklysmodellen må ikke innebære et større inngrep i elevenes rett til utdanning enn det som er nødvendig og forholdsmessig. Her må både hver enkelt endring vurderes isolert og summen av endringer vurderes samlet. Selv tilsynelatende små endringer kan få store konsekvenser for barn og unges rettigheter og være uforholdsmessig store inngrep.

Vi har ikke detaljerte innspill til hvordan reglene bør være på henholdsvis gult og rødt nivå utover de prinsipielle innspillene nedenfor. Justeringer i trafikklysmodellen må bygge på kunnskap om smittespredning blant barn og unge og skolenes rolle i dette. Her må kunnskapsgrunnet til relevante fagmyndigheter som FHI legges til grunn. Endringene må ikke bygge på antagelser og den tiltakende frykten i samfunnet. Vi støtter at voksne må bære en større del av tiltaksbyrden for at skolene skal kunne holdes åpne for barn og unge, og at dette er viktig for å oppfylle regjeringens mål om at barn og unge skal ha en lavest mulig tiltaksbyrde. Dette er et mål som vi mener myndighetene må holde fast ved nå.

Nå er skolene nasjonalt satt til gult nivå, også i kommuner uten smitte. Vi vil derfor peke på at dersom det gjøres endringer i kravene til gult nivå nasjonalt, for eksempel ved strengere krav til avstand eller antall personer i en kohort, vil dette også gjelde for områder som har lavt smittetrykk. En generell heving av gult tiltaksnivå vil kunne innebære inngrep mange steder i landet som går lengre enn det som er forholdsmessig og nødvendig der. Dette er vi bekymret for konsekvensene av. Vi mener derfor det er viktig at det ikke gjøres endringer i modellen ved å legge på flere begrensninger på gult nivå uten at dette er smittevern faglig begrunnet og vurdert opp mot

Karl Johans gate 7,
0154 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo

elevenes rettigheter. Det bør ikke være kommunene med høyt smittenivå alene som setter standarden for gult nivå.

Vi ber videre om at det vurderes hvilke praktiske konsekvenser ulike forslag til endringer i tiltaksnivåene faktisk vil ha på en del skoler. For eksempel vil det å stille krav til to-meters avstand mellom elevene for svært mange skoler i praksis bety at de ikke har fysisk kapasitet til å gi opplæring på skolen. Dette vil være en svært inngripende endring.

Vi har også registrert i media at enkelte har tatt til orde for et oransje nivå i den nasjonale trafikklysmodellen. Slik vi ser det vil dette kunne bidra til å skape en modell som er enda vanskeligere å praktisere og kunne skape forvirring omkring hvilket nivå som er det riktige. Vi mener derfor at dette vil komplisere ting unødvendig. Det må i stedet kommuniseres tydelig hvilket handlingsrom som ligger i dagens gule nivå og når skoler/ kommuner bør gå over til rødt nivå.

Vi mener det kan synes som det fortsatt er en del usikkerhet om hva som ligger i trafikklysmodellen, og hvilket lokalt handlingsrom som eksisterer. Vi mener derfor at det heller enn endringer i trafikklysmodellen med usikker virkning, er viktig å gi informasjon om handlingsrommet som ligger i dagens modell.

Barneombudet mener at det er behov for at det blir kommunisert tydeligere til utdanningssektoren hvilken rolle skolene og barn og unge spiller i smittespredningen, og at det prioriteres oppdatert informasjon om kunnskapsgrunnlaget til de som jobber i skolene så raskt som mulig.

Avslutningsvis vil vi også oppfordre Utdanningsdirektoratet til å be statsforvalteren om å følge opp om kommuner og fylkeskommuner har utarbeidet og implementert beredskapsplaner for overganger mellom ulike nivå i trafikklysmodellen. Dersom dette ikke er gjort må det følges opp.

Med vennlig hilsen

Inga Bejer Engh
barneombud

Kjersti Botnan Larsen
seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.